

Проект

**Държавно образователно изискване
за придобиване на квалификация
по професията „Ветеринарен лаборант”**

Проектът е одобрен от УС на НАПОО с Протокол № 01/19.02.2014 г.

Професионално направление:		
640	Ветеринарна медицина	
Наименование на професията:		
640020	Ветеринарен лаборант	
Специалност:		Степен на професионална квалификация:
6400201	Ветеринарен лаборант	Трета

София, 2014 г.

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Ветеринарен лаборант“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД 09-413/12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД 09-04/08.01.2004 г., Заповед № РД 09-34/22.01.2004 г., Заповед № РД 09-255/09.04.2004 г., Заповед № РД 09- 274/18.02.2005 г., Заповед № РД 09-1690/29.09.2006 г., Заповед № РД 09-828/29.06.2007 г., Заповед № РД 09-1891/30.11.2007 г. Заповед № РД 09-298/19.02.2009 г., Заповед № РД 09-1803/ 29.10.2009 г., Заповед № РД 09-621/18.05.2010 г., Заповед № РД 09-1728/01.12.2010 г., Заповед № РД 09-748/13.06.2011 г., Заповед № РД 09-1805/09.12.2011 г., Заповед № РД-09-638 от 23.05.2012 г., Заповед № РД 09-59 от 21.01.2013 г., Заповед № РД 09-182 от 25.02.2013 г., Заповед № РД 09-74 от 20.01.2014 г.) входящото минимално образователно равнище е:

- за ученици – завършен седми клас при срок на обучение 5 години или завършено основно образование при срок на обучение 4 години (рамкова програма В);

- за лица, навършили 16 години – завършено средно образование или придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити (рамкова програма Е).

1.2 Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Ветеринарен лаборант“ с придобиване на трета степен на професионална квалификация не се изисква обучаваният да притежава по-ниска степен на професионална квалификация или професионален опит по друга сродна професия.

За лица с професионален опит или с проведено професионално обучение по част от професията, може да се организира професионално обучение за усвояване на компетенциите, които кандидатът за обучение не притежава. Съдържанието на професионалното обучение (теми и модули) се определя след сравнение на компетенциите и резултатите от ученето, които обучаваният е придобил, с тези описани в Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професията „Ветеринарен лаборант“ – трета степен на професионална квалификация (рамкова програма Е) .

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в закони и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Ветеринарният лаборант може да работи във ферми, където полага грижи за изследване и профилактика на животните, във ветеринарни клиники, амбулатории, лаборатории, включително и към Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ). Друга възможност е работата във вивариуми, в лаборатории, обслужващи изследователските институти, университети, болници и други организации. Ветеринарният лаборант може да се грижи за животните в зоологическите градини, както и за дивеча в резерватите или местата на тяхното естествено обитаване. В своята работа той се ръководи от указанията и съветите на ветеринарния лекар и извършва дейностите под негов контрол.

Основните трудови дейности на ветеринарния лаборант са:

- Извършване на манипулации, предписани и контролирани от ветеринарния лекар;
- Вземане на проби за лабораторно изследване;
- Дезинфекция, дезинсекция, дератизация, дезодорация на животновъдни обекти и обекти за преработка на месо и мляко и девазация на пасища – след завършен специализиран курс;
- Извършване на първични и вторични прегледи на животните под контрола на ветеринарния лекар, без поставяне на окончателна диагноза;
- Изкуствено осеменяване на селскостопански и домашни животни;
- Дейности по селекция и репродукция в областта на изкуственото осеменяване, по указание на контролните органи;
- Фиксиране на животни и прилагане на ветеринарно-медицински препарати (ВМП) чрез подкожно, мускулно и венозно инжектиране.

За да извършват професионално своята дейност, ветеринарните лаборанти трябва да умеят да работят в екип, да осъществяват ефективна комуникация, да поемат отговорност за своята работа. Професията изисква съобразителност, гъвкавост, лоялност и дисциплинираност.

Част от работното време на ветеринарния лаборант протича на открито, при разнообразни климатични условия. В някои случаи се налага да работи в сгради с вредни газове и механични замърсители, с опасност от алергични заболявания, което налага използването на защитно облекло и лични предпазни средства.

Работното време е с нормална продължителност, но предвид спецификата на работата с животни, е възможно да бъде удължено до късно през нощта, както и да се работи през почивни и празнични дни.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията „Ветеринарен лаборант“, могат да продължат обучението си за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професията „Фермер“, специалност „Управление на растениевъдни и животновъдни ферми“.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД – 2011), утвърдена със Заповед № РД 01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД 01-204 от 28.02.2011 г., № РД 01-426 от 30.05.2001 г., № РД 01-529 от 30.06.2011 г., № РД 01-952 от 29.12.2011 г., № РД 01-586 от 06.07.2012 г., № РД01-1002/19.12.2012 г. и № РД01 – 979 от 21.12.2013 г.

Съгласно НКПД, 2011 придобилият трета степен на професионална квалификация по професията „Ветеринарен лаборант“ може да постъпва на работа на длъжности от единична група 3240 – Ветеринарни техници и асистенти от НКПД, както и на други длъжности, допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка – единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията, обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;
- умее да опазва околната среда;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник;
- участва при изпълнение на задачите, съдейства на членовете на екипа и търси помощ от тях; отнася се с чувство на отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;
- осъществява ефективни работни взаимоотношения;
- разбира своята роля в дейността на фирмата (фермата), в която работи, съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;
- умее да намира информация в интернет, работи с компютър и ползва различни програми.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка – единна за всички професии от професионално направление „Ветеринарна медицина“

След завършване на обучението по професията, обучаваният трябва да:

- познава и спазва изискванията на нормативните документи, регламентиращи дейностите в областта на животновъдството, ветеринарната медицина и опазването на околната среда;
- познава и прилага изискванията на европейското и националното законодателство за контрол и управление на качеството, хигиената и хранителната безопасност;
- спазва изискванията за хуманно отношение към животните.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Ветеринарен лаборант“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията, обучаваният трябва да:

- познава биологичните особености и провежда лабораторни изследвания и профилактика на различните видове животни;
- дава препоръки за спазване на хигиенните изисквания, свързани със здравословното състояние на животните;
- следи за осигуряване на условия за профилактика и опазване здравето на животните;
- провежда профилактични дейности и лабораторни изследвания на животните съобразно тяхното здравословно състояние;
- извършва идентификация на животните и въвежда данни в компютризираната информационна система.

3.4. Цели на обучението по задължителната чуждоезикова подготовка по професията „Ветеринарен лаборант“ – трета степен на професионална квалификация

След завършване на обучението по професията, обучаваният трябва да:

- ползва чужд език на ниво, позволяващо му да контактува ефективно в работна ситуация;
- чете и разбира професионални текстове на чужд език, включително и специализирана литература;
- ползва чужд език при търсене на актуална информация от интернет и други източници;
- ползва терминология на латински език в професионалната си дейност.

3.5. Цели на обучението по избираемата подготовка по професията „Ветеринарен лаборант“ – трета степен на професионална квалификация

След завършване на обучението по професията, обучаваният трябва да:

- участва в организирането и осъществяването на контрол на качеството и безопасността на храните от животински произход, спазвайки инструкциите и регулативните норми;
- познава съвременна апаратура за широка гама от изследвания в областта на ветеринарната медицина;
- прилага правни аспекти при защита и хуманно отношение към животните, отглеждани в зоомагазини, развъдници, пансиони (хотели) и приюти;
- води отчетност при внос и износ на хранителни продукти и технически суровини от животински произход.

4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
Общи за професията „Ветеринарен лаборант“	
1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда	1.1. Разпознава опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа – заразни и незаразни заболявания и др. 1.2. Ползва лични предпазни средства и специална работна екипировка при извършване на манипулации и др. дейности 1.3. Спазва изискванията за събиране на отпадните продукти и биологичните отпадъци на определените за целта места, съгласно нормативната уредба 1.4. Оказва долекарска помощ при възникнали инциденти по време на работа 1.5. Спазва предпазните мерки за предотвратяване на рисковете при работа и третиране на болни и наранени животни
2. Спазва изискванията на трудовото законодателство	2.1. Познава изискванията на Кодекса на труда по отношение на трудовата дисциплина, спазването на работното време, задължителните почивки, отпуските 2.2. Познава видовете договори за полагане на труд, формите на заплащане, правата и задълженията си 2.3. Описва структурата на различните видове фирми и организации 2.4. Познава съдържанието на различните видове трудови договори, заявления за отпуски, за постъпване и напускане на работа и др.
3. Умее да работи в екип	3.1. Организира и координира (при необходимост) работата на работен екип 3.2. Умее да разпределя задачи между отделни членове на работния екип 3.3. Осъществява конструктивна комуникация в

	работния екип 3.4. Анализира изпълнението на задачите от работния екип								
4. Ползва чужд език	4.1. Ползва чужд език на ниво, позволяващо му да контактува ефективно в работна ситуация 4.2. Чете и разбира професионални текстове на чужд език 4.3. Ползва чужд език при търсене на актуална информация от интернет и други източници 4.4. Ползва терминология на латински език в професионалната си дейност								
Специфични за специалност 6400201 „Ветеринарен лаборант”									
5. Притежава знания по анатомия и физиология на животните и птиците	<table border="0"> <tr> <td style="vertical-align: top;">1.</td> <td>5. 1. Познава анатомичното устройство на домашните и лабораторните животни, птици, риби и пчели</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">2.</td> <td>5.2 . Познава физиологичните функции на домашните и лабораторните животни, птици, риби и пчели</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">3.</td> <td>5.3. Познава цитологичния и хистологичния строеж на тъканите</td> </tr> <tr> <td style="vertical-align: top;">4.</td> <td>5.4. Знае основните понятия в общата и специалната микробиология</td> </tr> </table>	1.	5. 1. Познава анатомичното устройство на домашните и лабораторните животни, птици, риби и пчели	2.	5.2 . Познава физиологичните функции на домашните и лабораторните животни, птици, риби и пчели	3.	5.3. Познава цитологичния и хистологичния строеж на тъканите	4.	5.4. Знае основните понятия в общата и специалната микробиология
1.	5. 1. Познава анатомичното устройство на домашните и лабораторните животни, птици, риби и пчели								
2.	5.2 . Познава физиологичните функции на домашните и лабораторните животни, птици, риби и пчели								
3.	5.3. Познава цитологичния и хистологичния строеж на тъканите								
4.	5.4. Знае основните понятия в общата и специалната микробиология								
6. Работи с лабораторни пособия, техника и апаратура	6.1. Познава видовете лабораторни пособия, техника и апаратура, използвани при лабораторни изследвания 6.2. Знае предназначението на видовете лабораторни пособия, техника и апаратура 6.3. Правилно използва видовете лабораторни пособия, техника и апаратура 6.4. Съхранява и поддържа лабораторните пособия, техника и апаратура в съответствие с хигиенно-санитарните изисквания								
7. Извършва медицинско-лабораторни изследвания	7.1. Познава видовете медицинско-лабораторни изследвания 7.2. Умее правилно и безопасно да извършва различните медицинско-лабораторни изследвания 7.3. Регистрира данните от извършените медицинско-лабораторни изследвания 7.4. Ежедневно контролира състоянието на лабораторната книга и амбулаторния дневник 7.5. Подготвя ежедневни и периодични отчети за извършената работа, свързана с медицинско-лабораторни изследвания								
8. Осъществява профилактични дейности за добро здравословно състояние на животните	8.1. Познава общата симптоматика и профилактиката на заразни, незаразни и паразитни болести 8.2. Познава минималните ветеринарно-медицински изисквания за защита и хуманно отношение към животните 8.3. Наблюдава поведението на животните и разпознава признаците за отклонения в здравословното им състояние								

	<p>8.4. Полага грижи за болните и наранени животни – прави лабораторни изследвания в зависимост от указанията на ветеринарния лекар</p> <p>8.5. Приготвя разтвори за третиране на животните против външни паразити</p> <p>8.6. Извършва различни видове манипулации – къпане, обмиване, напръскване, напрашване и др.</p> <p>8.7. Извършва противопаразитно третиране</p> <p>8.8. Стриктно изпълнява предписанията, издадени от държавните ветеринарно-медицински органи</p>
<p>9. Извършва девастация на пасища</p>	<p>9.1. Познава причинителите на инфекциозни заболявания и тяхната етиология</p> <p>9.2. Познава причинителите на паразитни заболявания, тяхната морфология и биологичен цикъл на развитие</p> <p>9.3. Познава ветеринарно-медицинските препарати (ВМП) за третиране на животните</p> <p>9.4. Умее да дозира и прилага ВМП – пръскане, обеззаразяване и обезпаразитяване</p> <p>9.5. Разяснява карентните срокове за мляко, месо и помещения</p> <p>9.6. Използва лични предпазни средства за дезинфекция, дезинсекция, дератизация и дезакаризация</p>
<p>10. Извършва дезинфекция на животновъдни обекти и на обекти за преработка на продукти от животински произход</p>	<p>10.1. Познава причинителите на инфекциозни заболявания и тяхната епизоотология</p> <p>10.2. Познава причинителите на паразитните заболявания, тяхната морфология и биологичен цикъл на развитие</p> <p>10.3. Познава ветеринарно-медицинските препарати (ВМП) за третиране на животните</p> <p>10.4. Умее да дозира ветеринарно-медицинските препарати и реактиви – пръскане, обеззаразяване и обезпаразитяване</p> <p>10.5. Разяснява карентните срокове за мляко, месо и помещения</p> <p>10.6. Използва лични предпазни средства за дезинфекция, дезинсекция, дератизация и дезакаризация</p> <p>10.7. Извършва дезинфекция, дезинсекция и дератизация, предписани от ветеринарния лекар, в зависимост от вида на обекта</p> <p>10.8. Познава средствата и съоръженията за приготвяне на ветеринарно-медицинските препарати (ВМП)</p> <p>10.9. Спазва изискванията за безопасност при използване на ветеринарно-медицинските препарати (ВМП)</p>
<p>11. Извършва първичен и вторичен преглед на</p>	<p>11.1. Познава плана за изследване при различните видове заболявания и използва видовете</p>

животните под контрола на ветеринарния лекар	<p>терапевтични методи и техники под контрола на ветеринарния лекар – термометриране, аускултация, палпация перкусия и др.</p> <p>11.2. Извършва инспекция на здравния статус на животното</p> <p>11.3. Информира ветеринарния лекар при констатирано отклонение от здравословното състояние на животното</p> <p>11.4. Изпълнява инструкцията на ветеринарния лекар относно диагнозата на болното животно</p> <p>11.5. Проследява здравословния статус на животните в резултат от проведеното лечение</p> <p>11.6. Спазва законовите разпоредби за хуманно отношение към животните</p>
12. Прилага съвременни практики във ветеринарните амбулатории, клиники и животновъдни обекти	<p>12.1. Информира се за новите технологии, препарати, машини и инструменти, прилагани във ветеринарно-медицинската практика</p> <p>12.2. Поддържа контакти с браншовите организации, с фирмите, обслужващи ветеринарно-медицинската дейност, и други институции</p> <p>12.3. Участва в специализирани курсове за продължаващо професионално обучение и развитие</p>

5. Изисквания към материалната база

5.1. Обучение по теория

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети. Обзавеждането и оборудването на учебния кабинет включват: работно място на преподавателя (работна маса и стол), работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), учебна дъска – по възможност бяла, мебели (предимно шкафове за различни цели), гладка свободна стена за окачване на нагледни материали, учебни видеофилми, екран за прожектиране, мултимедия, компютър, дидактически средства за обучение.

Обучението по теория на професията се осъществява в институциите от системата на ПОО – професионални гимназии и ЦПО, които трябва да притежават специализирани кабинети по „Анатомия и физиология“, „Пчеларство и микробиология“, „Патологична анатомия и патологична физиология“, „Фармакология“, „Акушерство и гинекология“, „Хирургия и ортопедия“, „Заразни болести“, „Ветеринарно-санитарна експертиза и технология на продукти от животински произход“, „Вътрешни незаразни болести и паразитология“ и др.

5.2. Обучение по практика

Обучението по практика се осъществява в лабораторни комплекси, ферми, частни кабинети и ветеринарно-медицински клиники, млеко- и месопреработвателни фирми и предприятия.

Необходимо е обучаващата институция да има сключени договори за провеждане на учебната практика по специалността „Ветеринарен лаборант“ – трета степен на професионална квалификация.

За провеждане на обучението по практика обучаващата институция трябва да разполага със:

Лаборатория по Анатомия и физиология, оборудвана със: макети, модели,

макро- и микропрепарати;

Лаборатория по Микробиология, заразни и тропически болести, оборудвана с лабораторна техника – термостат, ексикатори, везни; хранителни среди, оцветителни разтвори, макро-, микро- и трайни препарати, съоръжения за дезинфекция и др.;

Лаборатория по Патологична анатомия и патологична физиология, оборудвана с маса, инструментариум за извършване на аутопсия, лични предпазни средства, хладилни камери, макроскопски препарати, уреди за стерилизация и др.

Лаборатория по Фармакология, оборудвана с лекарствени средства, табла, везни, каталог за лекарствените продукти и др.;

Лаборатория по Акушерство и гинекология, оборудвана с маса, фантом, инструментариум за акушерска помощ, пособия за изкуствено осеменяване и др.;

Лаборатория по Хирургия и ортопедия, оборудвана с маса, хирургични и ортопедични инструменти, превързочни материали, препарати за дезинфекция, мивки с топла вода и др.;

Лаборатория по Ветеринарно-санитарна експертиза и технология на продукти от животински произход, оборудвана с маса, лабораторно оборудване (термостат, центрофуга, микроскоп, везни, трихиноскоп и компресорно стъкло за трихиноскопиране и др.;

Клинична лаборатория за извършване на хематологични, биохимични, паразитологични, микробиологични, хистологични и др. изследвания.

5. Изисквания към обучаващите по теория и практика

Право да преподават по теория и практика на специфичната професионална подготовка по професията „Ветеринарен лаборант” – трета степен на професионална квалификация, имат дипломирани ветеринарни лекари, със степен на професионална квалификация „магистър” или „доктор” на ветеринарно-медицинските науки.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.